

नागरिकांची सनद

महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळ

(स्वायत्त)

(ISO 9001:2015)

(ISO/IEC 27001:2013)

४ था मजला, शासकीय तंत्रनिकेतन इमारत, ४९, खेरवाडी, वांद्रे (पूर्व), मुंबई- ४०० ०५१.

दू.क्र. : ०२२-६२५४२१०० / १२१

महाराष्ट्र शासन

Website : www.msbte.org.in

नागरिकांची सनद

प्रस्तावना :-

उद्योगधंदे समूहाला लागणारे तांत्रिक मनुष्यबळ व रोजगार निर्मितीच्या दृष्टीकोनातून कुशल मनुष्यबळ तयार करण्यासाठी अनेक पदविका अभ्यासक्रम राबवून विद्यार्थ्यांच्या जीवनात मूलगामी बदल घडविणारे महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळ हे महाराष्ट्र शासनाचे स्वायत्त मंडळ आहे.

शैक्षणिक अभ्यासक्रम तयार करताना व राबविताना उद्योगसमूहांच्या गरजांनुसार त्यात लवचिकता आणता यावी यासाठी शासनाने महाराष्ट्र अधिनियम-३८/१९९७ नुसार मंडळाला स्वायत्त दर्जा प्रदान केला आहे. मंडळाच्या भौगोलिक सीमा मुख्यतः पूर्ण राज्य असून मंडळाचे मुख्य कार्यालय मुंबई येथे तर पुणे, औरंगाबाद, नागपूर व मुंबई अशी चार विभागीय कार्यालये कार्यरत आहेत. मंडळाची नियामक परिषद २००३ मध्ये अधिकारारूढ झाली. महाराष्ट्राचे मंत्री (उच्च व तंत्रशिक्षण) हे ह्या परिषदेचे पदसिद्ध अध्यक्ष तर राज्यमंत्री (उच्च व तंत्रशिक्षण) हे उपाध्यक्ष आहेत.

मंडळाने त्याचे कार्यक्षेत्र केवळ परिक्षेपुरते मर्यादीत न ठेवता नियोजनबद्ध पद्धतीने इतर विविध शैक्षणिक उपक्रम हाती घेतले आहेत. यासाठी नियामक मंडळ व नियामक परीषदेने केलेले मोलाचे मार्गदर्शन, मंडळातील सर्व अधिकारी व कर्मचारी, मंडळाशी संलग्न संस्थांचे प्राचार्य, प्राध्यापक आणि इतर कर्मचाऱ्यांची साथ देखील आहे.

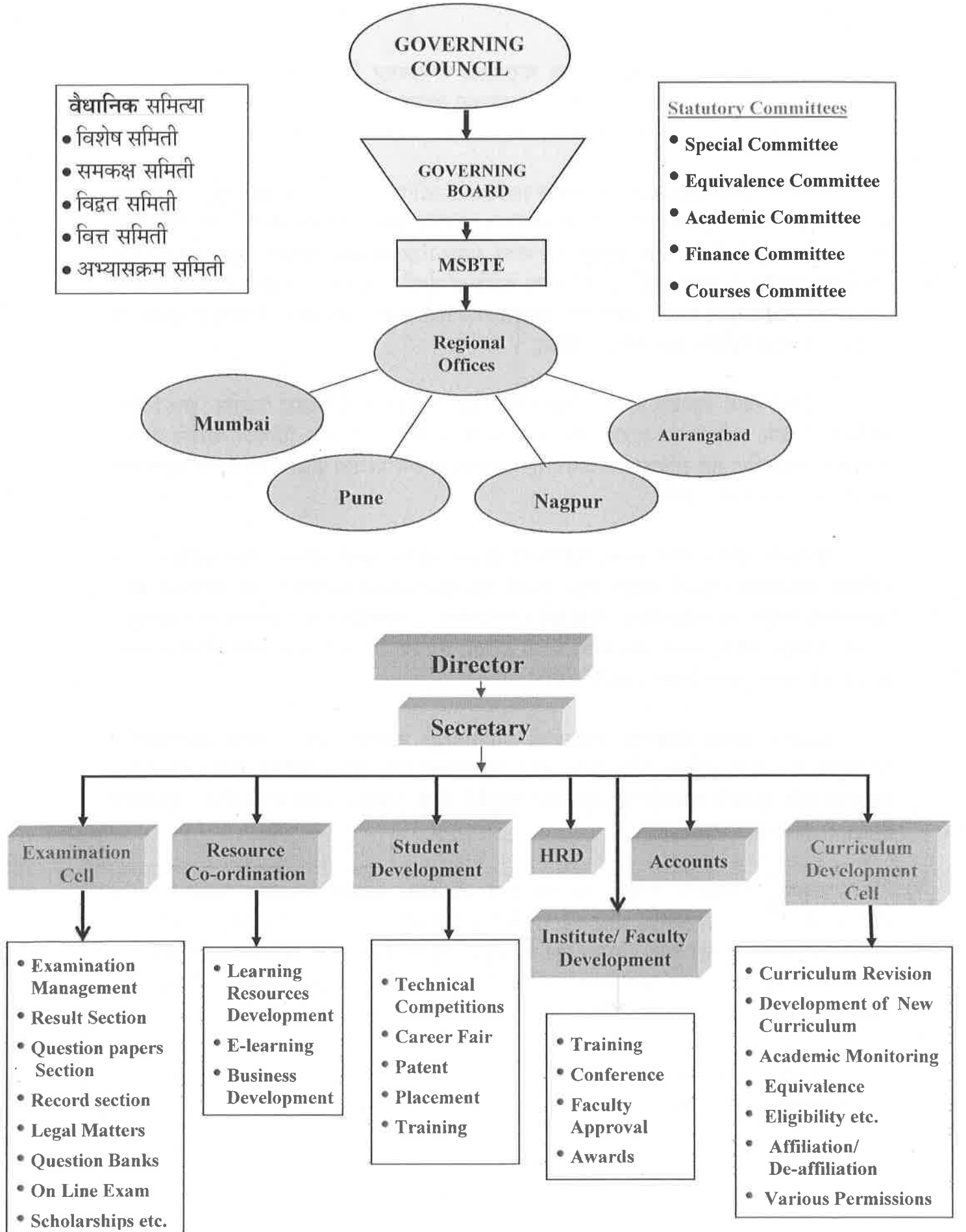
मंडळाशी महाराष्ट्रातील १५२१ तंत्रनिकेतने व इतर तांत्रिक संस्था संलग्न असून मंडळातर्फे ८२ पदविका अभ्यासक्रम राबविले जातात. मंडळ दरवर्षी दोन सत्रात प्रत्येकी साधारणतः चार लाखापेक्षा जास्त विद्यार्थ्यांच्या विविध अभ्यासक्रमांच्या परीक्षा घेते व साधारणतः ३० दिवसांच्या आत संगणकीय तंत्रज्ञानाच्या आधारे निकाल घोषित करते. यासोबतच मंडळ दरवर्षी साधारणपणे आठ लाख विद्यार्थ्यांच्या Online M.S.C.I.T. परीक्षा घेते व निकाल जाहीर करते.

मंडळाने दर्जेदार शैक्षणिक साहित्याची निर्मितीसुद्धा केलेली आहे. तसेच उद्योगधंद्यांच्या गरजांनुसार रोजगार निर्मितीला पोषक अनेक नवीन अभ्यासक्रम तयार करून राबविते. संलग्न संस्थांचा व मंडळाचा संबंध मुख्यत्वे वेबसाईटद्वारे ऑनलाईन पद्धतीने होतो. त्यामुळे जलद संपर्क होऊन मंडळाच्या प्रणालीची कार्यक्षमता वाढली आहे.

उत्कृष्ट अभ्यासक्रम, प्रभावी अंमलबजावणी, शैक्षणिक अवेक्षण, शिस्तबद्ध परीक्षा पद्धती हे मंडळाचे धोरण असून मंडळामध्ये शिस्तबद्ध राबवित असलेल्या प्रणालीकरिता मंडळाला ISO ९००१ : २०१५ हे प्रमाणपत्र मिळाले आहे. परीक्षा घेणे व निकाल घोषित करणे तसेच प्रमाणपत्र प्रदान करणे या बाबी अत्यंत पारदर्शकपणे व सचोटीपूर्ण राबविणे आवश्यक आहे. मंडळाने याविषयी अंगिकारलेली पद्धतीला ISO २७००१ : २०१३ या सिक््युरीटी प्रमाणपत्राचे मानांकन प्राप्त आहे.

मंडळाच्या अभ्यासक्रमाची आणि कामकाजाची विस्तृत महिती www.msbt.org.in ह्या संकेत स्थळावर उपलब्ध आहे.

महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळाची रचना

महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळ तसेच त्यांच्या अधिपत्याखाली ४ विभागीय कार्यालये कार्यरत असून, त्याची माहिती खालीलप्रमाणे आहे.

अ. क्र.	कार्यालयाचे नांव व पत्ता	दूरध्वनी क्रमांक व ई-मेल	कार्यक्षेत्र
१.	महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळ, शासकीय तंत्रनिकेतन इमारत, ४ था मजला, ४९ खेरवाडी, वांद्रे (पूर्व), मुंबई ४०० ०५१ मुख्य कार्यालय	दूरध्वनी क्र. ०२२-६२५४२१०४ E- mail: secretary@msbte.com	संपूर्ण राज्य व राज्याबाहेरील सलग्नीत संस्था
२.	महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळ, विभागीय कार्यालय, शासकीय तंत्रनिकेतन इमारत, २ रा मजला, ४९ खेरवाडी, वांद्रे (पूर्व), मुंबई ४०० ०५१	दूरध्वनी क्र. ०२२-६२५४२११८ ०२२-६२५४२११२ E- mail: rbtemumbai@msbte.com	मुंबई शहर, मुंबई उपनगर, ठाणे, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदूर्ग, पालघर जिल्हे
३.	महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळ, विभागीय कार्यालय, ४१२/ब, मंडळाची ईमारत, चौथा मजला, बहिरट पाटील चौक, मॉडेल कालनी, पुणे - ४११ ०१६	दूरध्वनी ०२०- २५६५६९९४ २५६६०३१९ फॅक्स ०२०- २५६५२३०८ E-mail: rbtepn@msbte.com	पुणे, सातारा, सांगली, कोल्हापूर, सोलापूर जिल्हे
४.	महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळ, विभागीय कार्यालय, उस्मानपुरा, स्टेशन रोड, औरंगाबाद - ४३१ ००५	दूरध्वनी ०२४०-२३३१२७३/ २३३४०२५ फॅक्स २०४०-२३४९६६९ E-mail:rbteau@msbte.com	औरंगाबाद, जालना, हिंगोली, नांदेड, परभणी, लातूर, उस्मानाबाद, बीड, नाशिक, जळगांव, धुळे, अहमदनगर, नंदुरबार जिल्हे
५.	महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळ, विभागीय कार्यालय, शासकीय तंत्रनिकेतन परिसर, सदर बाजार, नागपूर - ४४० ००१	दूरध्वनी ०७१२- ६६०३८७५ ६६०३८७६ E-mail: rbteng@msbte.com	नागपूर, भंडारा, गोंदिया, गडचिरोली, चंद्रपूर, वर्धा, अमरावती, यवतमाळ, वाशिम, अकोला, बुलढाणा जिल्हे

महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळांतर्गत विविध व्यावसायिक अभ्यासक्रमांच्या संस्था व प्रवेशक्षमता याबाबतची माहिती खालीलप्रमाणे आहे. (सन २०२२-२३)

अ.भा.तं.शि. परिषद मान्यता प्राप्त अभियांत्रिकी पदविका संस्था		
विभाग	संस्था	प्रवेश क्षमता
मुंबई	८२	१५७८७
पुणे	२३८	३७८२७
नागपूर	१५३	२१०९६
औरंगाबाद	३६६	४९२८१
एकूण	८३९	१२३९९१

शासन मान्य अल्प मुदतीचे अभ्यासक्रम राबविणा-या संस्था		
विभाग	संस्था	प्रवेश क्षमता
मुंबई	३८	४४९०
पुणे	३१	३०००
नागपूर	४७	४६६५
औरंगाबाद	७६	८९२०
एकूण	१९२	२१०७५

फार्मसी अभ्यासक्रम राबविणा-या संस्था		
विभाग	संस्था	प्रवेश क्षमता
मुंबई	३९	२३१०
पुणे	१३३	८०४०
नागपूर	८५	५१००
औरंगाबाद	२३३	१४०४०
एकूण	४९०	२९४९०

खालील दस्तऐवज मंडळाच्या संकेतस्थळावर (Website) उपलब्ध आहेत.

१. MSBTE Act

२. Information Bouchure

३. Academic Calendars

४. Application Forms

५. Curriculum

६. Tenders

परीक्षा घेण्यासोबतच मंडळामार्फत राबविण्यात येणारे विविध उपक्रम खालीलप्रमाणे आहेत :-

अभ्यासक्रम सुधारणा

पदविका धारक विद्यार्थ्यांची रोजगार क्षमता वाढविण्याच्या उद्देशाने विद्यार्थ्यांना बदलत्या तंत्रज्ञानाशी सुसंगत ज्ञान देणे आवश्यक असून त्याअनुषंगाने त्यांच्यामध्ये आवश्यक तांत्रिक व व्यक्तिमत्व विषयक कौशल्ये विकसित करण्यासाठी वेळोवेळी मंडळामार्फत अभ्यासक्रमां मध्ये सुधारणा केली जाते. यासाठी औद्योगिक क्षेत्रातील नामांकित व्यक्ती व शिक्षण तज्ञ यांच्या शोध सभा (Search Conference) घेऊन आधुनिक तंत्रज्ञान, उद्योगधंद्यांच्या काळानुसार बदलत्या गरजा, मार्केट सर्वे, जॉब अॅनालीसिस या सर्वांचा अभ्यास करून शास्त्रोक्त पद्धतीने ही सुधारणा केली जाते.

“मंडळाने राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२०, अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण परिषदेचे धोरण व नॅशनल बोर्ड ऑफ अक्रीडीटेशनचे धोरण विचारात घेऊन नवीन “K-Scheme” अभ्यासक्रम ४९ अभियांत्रिकी पदविका अभ्यासक्रमाच्या प्रथम सत्रासाठी तयार केला असून त्याची अंमलबजावणी शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४ पासून करण्यात येत आहे. सदर सुधारित अभ्यासक्रमाची ठळक वैशिष्ट्ये खालील प्रमाणे आहेत.”

- अभ्यासक्रम हा परिणाम आधारित (Outcome Based) असून, क्रेडिट सिस्टम वर आधारित आहे.
- प्रत्येक सत्र हे २०-२२ Credits चे असून एकूण संपूर्ण सहा सत्रांचा पदविका अभ्यासक्रम हा १२०-१३२ Credits चा असणार आहे.
- औद्योगिक प्रशिक्षण (Industrial Training) हे या आधीच्या अभ्यासक्रमात असलेल्या ६ आठवड्यांच्या कालावधीवरून सध्याच्या अभ्यासक्रमात १२ आठवड्यांचे करण्यात येणार आहे.
- डिजिटल मीडिया म्हणजेच MOOCs चा प्रभावी उपयोग करण्याच्या दृष्टीने अभ्यासक्रमात अंतर्भाव असणार आहे.
- विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासाकरिता बहुशाखीय विषयांचा अंतर्भाव करण्यात येणार असून “योग आणि ध्यानसाधना” या विषयाचा अंतर्भाव करण्यात आला आहे.
- भारतीय ज्ञानपरंपरा (Indian Knowledge System) विविध विषयांमध्ये अंतर्भूत करण्यात आली आहे.

- सदर अभ्यासक्रमात भारतीय संविधान (Indian Constitution) या विषयाचा अंतर्भाव करण्यात आला आहे.
- विद्यार्थ्यांना स्वयंअध्ययनाची सवय लावण्याकरीता स्वयंअध्ययनाचे मूल्यांकन (Self Learning Assessment) होणार आहे.
- मल्टीपल एन्ट्री — मल्टीपल एक्झिट ची तरतूद करण्यात येत असून प्रथम वर्षाअंती एक्झिट करणा-या विद्यार्थ्यांना Certificate of Vocation, द्वितीय वर्षाअंती एक्झिट करणा-या विद्यार्थ्यांना Diploma in Vocation व तृतीय वर्षाअंती Diploma in Engineering ची तरतूद करण्यात आलेली आहे. तसेच द्वितीय व तृतीय वर्षाच्या प्रवेशाकरिता मल्टीपल एन्ट्रीची तरतूद करण्यात येत आहे.
- उन्नत महाराष्ट्र अभियानातील उद्देशानुसार प्रादेशिक गरजांना अभ्यासून त्यावरिल तंत्रज्ञानावर आधारित योजनांवर काम करण्याच्या दृष्टीने अभ्यासक्रमात तरतूद करण्यात येत आहे.

सदर सुधारित अभ्यासक्रम ६ सत्रांचा असून टप्या टप्याने विकसित करण्यात येत आहे.

• लॅब मॅन्युअल्स

तंत्रशिक्षणातील प्रात्यक्षिकाचे (Practicals) महत्त्व ओळखून प्रयोगशाळेतील कामकाजाचे सुसुत्रिकरण व त्यामध्ये एकसमानता आणण्याच्या उद्देशाने मंडळाने अभ्यासक्रमांशी निगडित प्रयोगशाळांसाठी लॅब मॅन्युअल्स तयार केले आहेत. लॅब मॅन्युअल्समुळे शिक्षक व विद्यार्थ्यांमध्ये काय शिकवायचे व काय शिकायचे याबद्दल एक पारदर्शकता आली आहे. यामुळे मंडळाशी संलग्नित सर्व संस्थांमधील विद्यार्थी एकसमान पद्धतीने प्रयोग करतात. लॅब मॅन्युअल्समध्ये अनिवार्य मायक्रोप्रोजेक्ट, इंडस्ट्रिअल ट्रेनिंग, प्रात्यक्षिके, प्रयोग, सॉफ्टवेअर इत्यादी बाबींचा अंतर्भाव केलेला असून विद्यार्थ्यांच्या बुद्धीला चालना मिळावी यासाठी भरपूर प्रमाणात ब्रेन स्टॉर्मिंग प्रश्नांचा अंतर्भाव केला आहे. लॅब मॅन्युअल्समुळे प्रयोगशाळेत व कार्यशाळेत करावयाच्या कामामध्ये एकसुत्रता आली आहे आणि प्रयोगांचे प्रमाणिकरण (Standardization) झाले आहे.

अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण परिषद, नवी दिल्ली यांच्या दि. १२.०१.२०२१ च्या पत्राच्या अनुषंगाने शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ पासून अभियांत्रिकी पदविका अभ्यासक्रमाच्या प्रवेशीत विद्यार्थ्यांकरिता अध्यापनाची प्रक्रिया मराठी-इंग्रजी (द्विभाषिक) भाषेमध्ये ऐच्छिक स्वरूपात राबविण्या करिता संस्थांना पर्याय उपलब्ध करून देण्यात आला आहे. त्याअनुषंगाने या अभ्यासक्रमांच्या यशस्वी अंमलबजावणीकरिता मंडळाने मराठी-इंग्रजी (द्विभाषिक) पुस्तके तयार केलेली आहेत. सर्व लॅब मॅन्युअल्स व मराठी- इंग्रजी (द्विभाषिक) पुस्तके मंडळाच्या संकेत स्थळावर संस्था व विद्यार्थ्यांसाठी निःशुल्क उपलब्ध करून देण्यात आलेली आहेत.

• ऑनलाईन परीक्षा

मंडळातर्फे टिचींग-लर्निंग स्कीम प्रमाणे संबंधित विषयाच्या ऑनलाईन परीक्षा घेतल्या जातात व या विषयांच्या प्रश्नपेढ्या मंडळामार्फत तयार केल्या असून त्या वेळोवेळी समृद्ध केल्या जातात.

• संस्था अवेक्षण

तंत्रशिक्षणाचा दर्जा जोपासण्याकरिता मंडळामार्फत प्रत्येक वर्षी मंडळाशी संलग्नित संस्थांचे CIAAN नॉर्मसचा वापर करून संस्था अवेक्षण केले जाते. संस्थांमध्ये उपलब्ध सोयीसुविधा तसेच संस्थेमार्फत केले जाणारे शैक्षणिक कामकाज व विद्यार्थी आणि शिक्षकांच्या गुणवत्तेत वाढ करण्यासाठीच्या कार्यक्रमांमध्ये किंवा त्यांच्या आयोजनांमध्ये संस्थेचा सहभाग इत्यादी बाबींची अवेक्षणांमध्ये प्रामुख्याने

तपासणी केली जाते. तसेच संस्थामार्फत अभ्यासक्रमाची अंमलबजावणी, प्रयोगशाळांचा दर्जा, विद्यार्थ्यांचे नियमित मुल्यांकन, परीक्षांचे निकाल, शिक्षण साधनांचा प्रभावी वापर, विद्यार्थ्यांची उपस्थिती, ग्रंथालय सुविधा, शिक्षकांचा शैक्षणिक विकास तसेच विविध स्पर्धा, प्रशिक्षण इ. अन्य बाबींच्या आयोजनात अथवा त्यांमध्ये क्रियाशील सहभाग या बाबींचे परीक्षण करून त्यातील संस्थेच्या कामगिरीनुसार संस्थेला ग्रेड दिली जाते. शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ पासून मंडळाशी संलग्नित संस्थेचे अवेक्षण करण्यासाठी वापरण्यात येणा-या अवेक्षणाच्या प्रोफॉर्मामध्ये OBE (Outcome Based Education) Pattern नुसार संस्थेतील विभागाशी संबंधित मुद्दे तपासणी करिता समाविष्ट करून सुधारणा केलेली आहे. तसेच “शैक्षणिक अवेक्षण” ऐवजी “संस्था अवेक्षण” असे नावात बदल करून जास्त प्रमाणात संस्थेशी संबंधित मुद्यावरती भर देण्यात आलेले आहे व त्याअनुषंगाने अवेक्षण ३०० गुणांचे करण्यात आले आहेत.

• अंदमान-निकोबार प्रकल्प

अंदमान-निकोबार या केंद्रशासित प्रदेशातील पोर्टब्लेअर येथील डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर पॉलिटेक्निक, पोर्टब्लेअर व शासकीय तंत्रनिकेतन, दिगलीपूर या शासकीय संस्थेला शैक्षणिक स्वायत्तता प्रदान झाल्यानंतर या संस्थेने पुढील शैक्षणिक वाटचालीसाठी सन २००३ साली महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळाच्या संलग्नतेची विनंती केली. तेव्हापासून या तंत्रनिकेतनात मंडळाचे अभ्यासक्रम राबविले जातात. या अभ्यासक्रमाच्या मंडळामार्फत परीक्षा घेतल्या जातात व निकाल घोषित केला जातो.

• महाराष्ट्र स्टेट सर्टिफिकेट कोर्स इन इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी (एम.एस.सी.आय.टी.) परीक्षा

एम.एस.सी.आय.टी. अभ्यासक्रम सन २००१ पासून महाराष्ट्र शासनामार्फत सुरू करण्यात आलेला असून मंडळ व महाराष्ट्र नॉलेज कॉर्पोरेशन लि. (MKCL) यांच्या संयुक्त भागीदारीत संपूर्ण राज्यामध्ये एम.एस.सी.आय.टी. परीक्षा घेण्याचे काम केले जाते. ही परीक्षा पूर्णतः ऑनलाईन पद्धतीने घेण्यात येते. तसेच परीक्षा प्रवेशपत्राचे वाटप व निकाल ऑनलाईन पद्धतीने दिले जातात. एम.एस.सी.आय.टी. परीक्षा प्रत्येक वर्षी सात वेळा आयोजित केली जाते. प्रत्येक वर्षी अंदाजे आठ लाख विद्यार्थी या परिक्षेस बसतात.

• स्कूल कनेक्ट प्रोग्रॅम आयोजित करणे

तंत्रशिक्षणाची माहिती ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचविण्याकरिता अधिकाधिक गावांमधिल दहावी व बारावीमधील विद्यार्थ्यांकरिता मंडळाशी संलग्नीत संस्थांमार्फत मंडळाकडून चालविले जाणारे विविध पदविका अभ्यासक्रम, प्रवेश प्रक्रिया, रोजगाराच्या संधी, उद्यमशीलता, पदविकोत्तर उच्च शिक्षणाच्या संधी, शासनाच्या शिष्यवृत्ती योजना, शैक्षणिक कर्ज, ॲप्टिट्युट टेस्टिंग, करियर नियोजन तसेच मंडळाचे विविध उपक्रम इत्यादींबाबत व्याख्याने, द्रक-श्राव्य चित्रफिती, प्रकल्प प्रदर्शन, चित्र रथ इत्यादीद्वारे विद्यार्थी व पालक यांना मार्गदर्शन व त्यांचे शंका निरसन थेट शाळेत जाऊन केले जाते.

• शिक्षकांचे प्रशिक्षण

पदविका अभ्यासक्रमांची अंमलबजावणी प्रभावितपणे होण्यासाठी व पदविका प्राप्त विद्यार्थी उद्योग क्षेत्रात उपयुक्त ठरण्यासाठी मंडळामार्फत शिक्षकांसाठी प्रशिक्षण कार्यक्रम राबविले जातात. राष्ट्रीय व अंतरराष्ट्रीय स्तरावर होत असलेले आधुनिक शिक्षण पद्धतीमधील बदल विचारात घेऊन, विद्यापीठे व उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाच्या अधिनस्त अध्यापक व प्राचार्यांच्या प्रशिक्षणासाठी राज्यात “महाराष्ट्र

राज्य अध्यापक विकास संस्था(MSFDA)", पुणे येथे उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाद्वारे स्थापन करण्यात आली आहे.

➤ इंडस्ट्रीयल ट्रेनिंग

केवळ पुस्तकी ज्ञानावर अवलंबून न राहता शिक्षकांना प्रत्यक्ष औद्योगिक क्षेत्रामधील कामाचा अनुभव मिळावा यासाठी औद्योगिक प्रशिक्षणासाठी पाठविले जाते. यामुळे शिक्षकांना औद्योगिक क्षेत्रामध्ये प्रत्यक्ष कामकाज कसे चालते याचा अनुभव मिळतो शिवाय त्यांच्यामध्ये इन्डस्ट्रीअल कल्चर सुद्धा विकसित होते. तसेच अभ्यासक्रमात करण्यात आलेले तंत्रज्ञानातील बदल त्यांना कारखान्यामध्ये प्रत्यक्ष शॉप फ्लोअरवर अनुभवायला मिळतात. मंडळामार्फत अदानी इन्फ्रा लि., एल.अॅन्ड टी. लि., टाटा कन्सल्टन्सी सर्विसेस, सिमेन्स लि., फोर्ब्स मार्शल, सुझलॉन लि., किलोस्कर ब्रदर्स लि. नाशिक इंजिनिअरिंग क्लस्टर, प्रसारभारती, BOSCH, मराठवाडा ऑटो क्लस्टर, CIPET, नाईलिट (NIELIT), अशोक लेलेंड लि., महिंद्रा अॅन्ड महिंद्रा, लुपिन इंडस्ट्रीज लि., ग्लॅक्सोस्मिथक्लिन (GSK) लि., केईसी इंटरनॅशनल, टाटा मोटर्स लि., M.S.E.T.C.L., राष्ट्रीय केमिकल्स अॅन्ड फर्टिलायझर्स इत्यादी कंपन्यांमध्ये तंत्रनिकेतनातील शिक्षकांचे प्रशिक्षण आयोजित करण्यात येतात.

➤ फॅकल्टी डेव्हलपमेंट प्रोग्रॅम्स (FDP)

उद्योगधंद्यांच्या गरजेनुसार अभ्यासक्रमामध्ये वेळोवेळी बदल करण्यात येत असतात व त्याप्रमाणे शिक्षकांचे ज्ञान अद्ययावत करण्यासाठी फॅकल्टी डेव्हलपमेंट प्रोग्रॅम्स आयोजित केले जातात. यामध्ये नविन व प्रगत तंत्रज्ञान, तसेच अद्ययावत कार्यप्रणाली यासंबंधीत विषयांवर प्रशिक्षण देण्यात येते.

➤ लाईफ स्किल ट्रेनिंग

शिक्षकांमध्ये व्यक्तिमत्त्व विकास घडवून आणण्यासाठी लाईफ स्किल ट्रेनिंग्स आयोजित केली जातात. यामुळे शिक्षकांमध्ये व्यावसायिकता निर्माण होण्यास मदत होते जेणेकरून ते पुढे विद्यार्थ्यांमध्ये व्यावसायिकता निर्माण करू शकतात. या प्रशिक्षणांद्वारे विद्यार्थ्यांना संभाषण कला, आत्मविश्वास, तणाव व्यवस्थापन, वेळेचे नियोजन, संस्थेविषयी आत्मिक बांधिलकी, सामाजिक जबाबदारीची जाणीव इत्यादी बाबींविषयी प्रशिक्षित करण्यासाठी शिक्षकांना प्रशिक्षण देण्यात येते.

● शिक्षकांना तांत्रिक पेपर सादरीकरणासाठी अर्थसहाय्य

तंत्रनिकेतनांतील शिक्षकांना राष्ट्रीय स्तर तसेच आंतरराष्ट्रीय स्तरावर तांत्रिक पेपर सादर करण्यासाठी जाता यावे यासाठी मंडळामार्फत अर्थसहाय्य दिले जाते. या योजनेमुळे शिक्षकांना विविध शैक्षणिक तज्ञांशी संवाद साधण्याची संधी मिळून त्यांच्या ज्ञानामध्ये भर पडते. राष्ट्रीय स्तरासाठी १०,०००/- रुपये तर आंतरराष्ट्रीय स्तरावर तांत्रिक पेपर सादरीकरण करण्यासाठी २०,०००/- रुपये एवढी मदत शिक्षकांना दिली जाते.

● विनाअनुदानित पदविका संस्थांमधील शिक्षकीय पदांना मान्यता देणे

AICTE मान्यता प्राप्त विनाअनुदानित संस्थांमधील प्राचार्य, विभागप्रमुख व अधिव्याख्याता या पदांना दि. ०१.०४.२०१० पासून मंडळामार्फत मान्यता देण्यात येते. मार्च २०१६ पासून या पदांना ऑनलाईन पद्धतीने मान्यता देण्याची प्रक्रिया मंडळामार्फत अंमलात आणली आहे. संस्थांनी मंडळाकडे केलेल्या विनंती नुसार संस्थेला आवश्यक शिक्षकीय पदांची संख्या कळविण्यात येते. त्यानुसार संस्थेच्या शिक्षकीय पदांच्या बिंदुनामावलीची प्राथमिक तपासणी मंडळामार्फत करण्यात येते. त्यानंतर संस्था संबंधित सहाय्यक आयुक्त (मावक) यांचे कडून अंतिम तपासणी करून जाहिरात वृत्तपत्रात प्रसिद्ध

करण्याची व निवड समितीची परवानगी मिळण्यासाठी मंडळाकडे ऑनलाईन पद्धतीने विनंती करतात. मंडळ जाहिरातीस परवानगी देते व मंडळाच्या संबंधित विभागीय कार्यालयास निवड समिती देण्याबाबत ऑनलाईन आदेश देण्यात येतात व त्या अन्वये संस्थामार्फत मुलाखतीचा दिनांक ठरविला जाऊन त्यानुसार मुलाखती घेण्यात येतात. निवड समितीने शिफारस केलेल्या उमेदवारांची सर्व कागदपत्रे नियमानुसार तपासून मंडळाकडून ऑनलाईन पद्धतीने मान्यता देण्यात येते.

• विद्यार्थ्यांकरिता विविध उपक्रम

मंडळामार्फत विद्यार्थ्यांकरिता खालील उपक्रम राबविले जातात.

➤ इंडस्ट्रीअल ट्रेनिंग

मंडळाने शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ पासून अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद मान्यताप्राप्त २९ अभ्यासक्रमांकरिता 'I' Scheme अभ्यासक्रम लागू केला आहे. विद्यार्थ्यांच्या कौशल्य वाढीसाठी चौथ्या सत्रानंतर ज्या अभ्यासक्रमांकरिता ६ आठवड्यांचे औद्योगिक प्रशिक्षण (Industrial Training) अनिवार्य करण्यात आलेले आहे त्यासाठी ६ क्रेडीट व १५० गुणांची तरतूद करण्यात आलेली आहे. सदर प्रशिक्षणाचे आयोजन सुलभ व यशस्वी होण्याकरिता शासनाचे विभाग व उपक्रमांमध्ये सुद्धा सदर प्रशिक्षण आयोजित करण्याबाबत निर्देशित करण्याकरिता मंडळाच्या विनंतीनुसार उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, महाराष्ट्र शासन यांनी शासनाच्या संबंधित विभाग व उपक्रमांना सदर प्रशिक्षण आयोजित करण्याबाबत सहकार्य करण्याचे निर्देश दिलेले आहेत.

औद्योगिक प्रशिक्षणाच्या यशस्वीरित्या आयोजनाकरिता जिल्हा, विभाग व राज्यपातळीवर त्रिस्तरीय समित्या स्थापन करून औद्योगिक प्रशिक्षणाचे आयोजन HUB & SPOKE धर्तीवर करण्यात आले. सदर Industrial Training च्या अंमलबजावणीसाठी मार्गदर्शक तत्वे व मुल्यांकन पद्धत मंडळाच्या "Online Portal" द्वारे उपलब्ध करून देण्यात आले आहे. सदर Online Portal मध्ये Industry Registration form, पालकांचे संमती पत्र, Mentor allocation व मुल्यांकना करिता प्रपत्र तसेच Student-Industry allocation matrix द्वारे मंडळाच्या सर्व विद्यार्थ्यांना Industry allocate करण्यात येते. वेगवेगळ्या संस्थांकडून एकाच Industry चे वारंवार registration होऊ नये म्हणून Industry Registration ला विभागीय कार्यालयाद्वारे validate करण्यात येते. तसेच Industry Training बदल सर्व औद्योगिक समुहाकडून Online Feedback घेण्यात येतो.

शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० मध्ये औद्योगिक प्रशिक्षणाचे आयोजन प्रत्यक्ष/ऑफलाईन पद्धतीने करण्यात आले होते. त्यावर्षी चौथ्या सत्रातील साधारणतः ६७९३४ विद्यार्थ्यांचे १०५० इंडस्ट्री मध्ये प्लेसमेंट झालेले होते. तथापि, कोविड-१९ महामारीच्या काळात, राज्य आणि केंद्र सरकार आणि उच्च आणि तांत्रिक शिक्षणाच्या सर्वोच्च संस्थांच्या निर्देशांचे पालन करण्याच्या दृष्टीने, पदविका अभियांत्रिकी कार्यक्रमांसाठी सहा आठवड्यांच्या कालावधीच्या औद्योगिक प्रशिक्षणासाठी ऑनलाईन/व्हर्चुअल प्रशिक्षणाचे पर्याय उपलब्ध करून देण्यात आले होते. शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१ व २०२१-२२ मध्ये चौथ्या सत्रातील अनुक्रमे ७८८३२ व ६९७७० इतक्या विद्यार्थ्यांचे इंडस्ट्री मध्ये ट्रेनिंग झाले आहे. ट्रेनिंग झालेल्या काही विद्यार्थ्यांना ट्रेनिंग घेतलेल्या इंडस्ट्री मध्ये नोकरी मिळालेली आहे.

➤ राज्यस्तरीय तांत्रिक पेपर सादरीकरण स्पर्धा

विद्यार्थ्यांनी, विद्यार्थीदशेतच तांत्रिक पेपर लिहिण्याचे व सादर करण्याचे कौशल्य जोपासावे जेणेकरून त्यांच्यामध्ये सेल्फ स्टडी टेक्निक्स, प्रेझेंटेशन स्कील्स, इन्फॉर्मेशन सर्च, रिसर्च अबिलिटीज इत्यादी गुण विकसित होतील व त्यांचा आत्मविश्वास वाढेल या दृष्टीकोनातून विविध संस्थांमध्ये राज्यस्तरीय पेपर सादरीकरण स्पर्धा मंडळामार्फत आयोजित केल्या जातात. स्थापत्य अभियांत्रिकी, संगणक

अभियांत्रिकी, विद्युत अभियांत्रिकी, अणुविद्युत अभियांत्रिकी, यंत्र अभियांत्रिकी, औषध निर्माणशास्त्र व इतर आवश्यक अशा सात समुहांमध्ये स्पर्धा आयोजित केल्या जातात. या स्पर्धांच्या आयोजनासाठी मंडळाच्या मुंबई, पुणे, नागपुर व औरंगाबाद विभागांमधून संस्थांची निवड करण्यात येते. प्रत्येक स्पर्धेमध्ये तीन विजेत्यांची निवड तज्ञ परिक्षकांमार्फत करण्यात येऊन रोख बक्षिस व प्रशस्तिपत्रे देऊन विजेत्यांना सन्मानित केले जाते. विद्यार्थ्यांनी सादर केलेल्या पेपरमधून निवडक उत्कृष्ट पेपरची निवड करून त्याचे पुस्तक (Proceeding) तयार करण्यात येते.

➤ राज्यस्तरीय तांत्रिक प्रश्नमंजूषा स्पर्धा

विद्यार्थ्यांनी केवळ परीक्षा उत्तीर्ण होण्याच्या मर्यादीत दृष्टीकोनातून ज्ञान संपादन न करता आपल्या क्षेत्रातील इतर अनुषंगिक ज्ञान सुद्धा मिळवावे, याकरिता विविध संस्थांमध्ये राज्यस्तरीय तांत्रिक प्रश्नमंजूषा स्पर्धांचे आयोजन मंडळामार्फत केले जाते. स्थापत्य अभियांत्रिकी, संगणक अभियांत्रिकी, विद्युत अभियांत्रिकी, अणुविद्युत अभियांत्रिकी, यंत्र अभियांत्रिकी व औषध निर्माणशास्त्र अशा सहा समुहांसाठी या स्पर्धा आयोजित केल्या जातात. प्रत्येक समुहाकरीता राज्यातून दोन संस्थांची आयोजनासाठी निवड केली जाते. तज्ञ शिक्षकांकडून संबंधित विषयाची प्रश्नावली तयार करून त्यातून अधिकाधिक प्रश्नांची अचूक उत्तरे देणाऱ्या स्पर्धकांची निवड केली जाते. विजेत्या स्पर्धकांना रोख बक्षिस व प्रशस्तिपत्रक देऊन सन्मानित करण्यात येते.

➤ प्रकल्प सादरीकरण स्पर्धा

मंडळामार्फत सन २०११-१२ पासून विद्यार्थ्यांकरिता प्रकल्प सादरीकरण स्पर्धा सुरु करण्यात आलेली आहे. समाजास उपयुक्त अशा विषयावर संशोधनात्मक प्रकल्प तयार करण्याची प्रेरणा विद्यार्थ्यांमध्ये वृद्धिंगत व्हावी या उद्देशाने विविध संस्थांमध्ये राज्यस्तरीय स्पर्धांचे आयोजन केले जाते. या स्पर्धांच्या नियोजनासाठी प्रत्येक विभागातून एक याप्रमाणे एकूण चार संस्थांची निवड मंडळामार्फत केली जाते. विद्यार्थ्यांनी त्यांच्या अभ्यासक्रमाच्या अंतीम वर्षात बनविलेल्या प्रकल्पांमधून उत्कृष्ट प्रकल्पाची शिफारस संस्थेकडून केली जाते. अशा प्रकल्पांचे प्रदर्शन स्पर्धेच्या ठिकाणी भरवले जाते. कारखाने व नावाजलेल्या संस्थांमध्ये संशोधन काम करणाऱ्या तज्ञांच्या समितीमार्फत सर्व प्रकल्पांचे तुलनात्मक परिक्षण करून त्यातून विजेते घोषित केले जातात. प्रत्येक विभागातून प्रथम क्रमांकाच्या विजेत्या प्रकल्पास प्रथम पारितोषिक, द्वितीय पारितोषिक दिले जाते व प्रशस्तिपत्रे देऊन मंडळामार्फत सन्मानित करण्यात येते.

● शिका व कमवा योजना

राज्य शासनाच्या शिका व कमवा या योजनेअंतर्गत विद्यार्थ्यांना शिक्षणाबरोबर अर्थार्जन प्राप्त होते. इंडस्ट्रियल ड्रग सायन्स, रिटेल व्यवस्थापन, सप्लाय चैन व लॉजिस्टिक्स व्यवस्थापन तसेच हॉस्पिटॅलिटी व्यवस्थापन हे पदविका अभ्यासक्रम मंडळामार्फत राबविले जातात. शिक्षण चालू असताना काही काळासाठी विद्यार्थ्यांना कारखान्यांमध्ये प्रशिक्षण आयोजित करून या काळात विद्यावेतनाच्या स्वरूपात अर्थार्जन प्राप्त करण्याची संधी या योजनेअंतर्गत प्राप्त होते. गरीब विद्यार्थ्यांना नोकरी करीत असताना तांत्रिक शिक्षण घेण्याची संधी उपलब्ध होते. उद्योगधंद्यांना आवश्यक असणारे कुशल मनुष्यबळ उपलब्ध करणे तसेच कार्यरत मनुष्यबळाच्या कौशल्यामध्ये वाढ करणे ही या योजनेची ठळक वैशिष्ट्ये आहेत.

- **शिष्यवृत्ती**

सन २००७-०८ पासून मंडळामार्फत दरवर्षी हुशार, होतकरु व गरजू विद्यार्थ्यांना रु. ७०००/- प्रति विद्यार्थी याप्रमाणे शिष्यवृत्ती देण्यात येते.

- **प्रमाणपत्रे :** विद्यार्थ्यांना मंडळामार्फत त्यांच्या मागणीनुसार पुढील प्रमाणपत्र प्रदान करण्यात येतात.

१. ट्रान्सक्रिप्ट प्रमाणपत्र (Transcript Certificate)
२. समकक्षता प्रमाणपत्र (Equivalence Certificate)
३. स्थलांतरण प्रमाणपत्र (Migration Certificate)
४. बाह्यराज्य पदविका समकक्षता प्रमाणपत्र (Other state diploma Equivalence Certificate)
५. मंडळाचे पदविका समकक्षता प्रमाणपत्र (Course Equivalence Certificate)
६. अभियांत्रिकी पदवी अभ्यासक्रमाव्यतिरिक्त इतर अभ्यासक्रमास प्रवेश घेण्यासाठी देण्यात येणारे समकक्षता प्रमाणपत्र (Equivalence Certificate)

- **सर्वोत्तम प्रयोगशाळा पुरस्कार**

मंडळाशी संलग्नित संस्थांमधील प्रयोगशाळा अद्यावत असण्यासाठी व त्यांचा दर्जा सुधारण्यासाठी मंडळामार्फत प्रयोगशाळांची स्पर्धा घेतली जाते व दरवर्षी महाराष्ट्र राज्यातील कमाल १० सर्वोत्तम प्रयोगशाळांची निवड करून त्यांना प्रत्येकी ५०,०००/- रुपयांचे पारितोषिक व प्रशस्तिपत्रक दिले जाते. हा उपक्रम मंडळामार्फत २०१४-१५ पासून चालू करण्यात आला आहे. मंडळामार्फत केलेल्या शैक्षणिक अवेक्षणांमध्ये संस्थांच्या ज्या विभागांना 'उत्कृष्ट' (Excellent) दर्जा प्राप्त झाला आहे, असे मंडळाशी संलग्नित संस्थेचे विभाग या स्पर्धेसाठी पात्र ठरतात. यामध्ये प्रयोगशाळेसाठीची उपलब्ध जागा, अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेच्या मानकापेक्षा अधिक उपकरणांची उपलब्धता व त्यांचा जास्तीत जास्त वापर, सुरक्षेच्या उपायांची अंमलबजावणी, पर्यावरण विषयांचे पालन तसेच उर्जा बचतीची उपाययोजना या बाबींच्या अनुषंगाने सर्वोत्तम कामगिरी करणाऱ्या प्रयोगशाळेस ' सर्वोत्तम प्रयोगशाळा पुरस्कार ' मंडळामार्फत दिला जातो.

- **ऑनलाईन सुविधा**

मंडळाच्या विविध उपक्रमांच्या कामामध्ये सुसुत्रता येण्यासाठी तसेच वेळ व कागद यांची बचत होण्याच्या उद्देशाने मंडळाने माहिती तंत्रज्ञानाचा उपयोग करून कामकाजामध्ये ऑनलाईन सुविधा वापरण्यावर भर दिला आहे. संस्थांचे संलग्निकरण व विद्यार्थी नोंदणी ही कामे करण्यासाठी संगणक प्रणाली विकसित केली आहे. परीक्षा अर्ज स्विकृती, परीक्षा केंद्र व मुल्यांकन केंद्र ठरविणे, परीक्षा वेळापत्रक व परीक्षा प्रवेशपत्र वाटप, परीक्षकामार्फत गुणपत्रिका सादरीकरण तसेच निकाल घोषित करणे या परीक्षेसंबंधातील बाबीसाठी ऑनलाईन सुविधा उपलब्ध करून दिली आहे. तसेच संस्थांचे अवेक्षण, ऑनलाईन टीचिंग लर्निंग मॉड्युल, औद्योगिक प्रशिक्षण व शिक्षकीय पदांच्या मान्यता देणे हे उपक्रम व शिक्षकांच्या प्रशिक्षणाचे प्रस्ताव देखील ऑनलाईन सुविधांद्वारे राबविले जातात. मंडळामार्फत आयोजित तांत्रिक पेपर सादरीकरण, तांत्रिक प्रश्नमंजुषा, प्रकल्प प्रदर्शन, सर्वोत्तम प्रयोगशाळा पुरस्कार इत्यादी विविध स्पर्धांचे अर्ज ऑनलाईन पद्धतीने मागविले जातात. मंडळामार्फत विद्यार्थ्यांना दिल्या जाणाऱ्या शिष्यवृत्तीचे अर्ज मागविणे तसेच मंडळाच्या कामकाजाबाबत सुधारणा व अभिप्राय सुचविण्यासाठी देखील मंडळामार्फत ऑनलाईन सुविधेचा वापर केला जातो. तसेच मंडळामार्फत या ऑनलाईन प्रणालींची सुरक्षा प्रणाली देखील लक्षात घेतली जाते.

➤ **उद्योग - संस्था समन्वय**

उद्योग व संस्था यांचेमधील समन्वय अधिक हितपूर्ण व प्रभावी करण्यासाठी HUB & SPOKE MODEL या योजने अंतर्गत प्रत्येक विभागातील इंडस्ट्री व संस्थांच्या ग्रुपना जोडून या ग्रुपमार्फत अधिक प्रभावीपणे उद्योग - संस्था यांच्यामध्ये समन्वय साधण्यात येतो. या उपक्रमांतर्गत विद्यार्थी व शिक्षकांकरिता औद्योगिक भेटी, उद्योजकांची तज्ञ व्याख्याने / मार्गदर्शन, उद्योगधंद्यांवर आधारित विविध प्रकल्प, औद्योगिक प्रशिक्षण इत्यादी उपक्रमांचे आयोजन केले जाते.

➤ **उत्कृष्ट कामगिरी**

उत्कृष्ट अभ्यासक्रम, प्रभावी अंमलबजावणी, शैक्षणिक अवेक्षण, शिस्तबद्ध परीक्षा पद्धती ही मंडळाची क्वालिटी पॉलिसी असून याकरिता मंडळाला ISO ९००१:२०१५ हे प्रमाणपत्र मिळाले आहे. परीक्षा घेणे व निकाल घोषित करणे तसेच प्रमाणपत्र प्रदान करणे याबाबी अत्यंत पारदर्शीपणे व सचोटीपूर्ण राबविण्यात येत असल्यामुळे मंडळाला ISO/IEC २७००१:२०१३ हे सिक््युरीटी प्रमाणपत्र मिळाले आहे.

मंडळाला “इंटिग्रेटेड मॉडेल ऑफ ऑनलाईन ॲक्टिव्हिटीज” या ई-गव्हर्नस कार्यप्रणालीकरिता २०१७ साठीचे SKOCH उत्कृष्टतेचे प्रमाणपत्र मिळाले आहे.

नागरिकांच्या सनदेची अंमलबजावणी :-

महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळ नागरिकांच्या सनदेची अंमलबजावणी करण्यास कटिबद्ध आहे. महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळ आपल्या अधिपत्याखालील सेवा कर्तव्य भावनेने व कार्यतत्परतेने उपलब्ध करून देण्याची हमी देत आहे. या सेवा पुरविताना नागरिकांना सौजन्यपूर्ण वागणूक देण्याची जबाबदारी मंडळातील प्रत्येक अधिकारी / कर्मचाऱ्यांची राहिल.

मंडळामार्फत नागरिकांना खालीलप्रमाणे सेवा पुरविल्या जातात :-
परीक्षा विभाग :-

अ. क्र.	सेवांचा तपशिल	सेवा पुरविण्याकरीता आवश्यक कागदपत्रे	सेवा पुरविणारे अधिकारी / कर्मचारी यांचे पदनाम व कार्यासन क्रमांक	सेवा पुरविण्याची विहित मुदत	सेवा मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिका-याचे पदनाम
१.	दुय्यम / ट्रिपलीकेट गुणपत्रिका (Duplicate / Triplicate Marksheet)	१. विहित नमुन्यातील अर्ज (R-४३A) २. गुणपत्रिकेच्या स्वयंसाक्षात्कृत छायांकित प्रत / संस्थेने साक्षात्कृत केलेली निकाल पत्राची प्रत ३. पोलीस तक्रारीची नोंद ४. विहित शुल्क रु.३००/- प्रति गुणपत्रिका (DD/Online/cash) ५. स्वयंसाक्षात्कृत घोषणापत्र (Annexure A)	१. उपसचिव (तां) २. प्रणाली विश्लेषक कार्यासन क्रमांक - ४५ दूरध्वनी क्र. ०२२-६२५४२१४०	१५ दिवस	सचिव
२.	दुय्यम / ट्रिपलीकेट प्रमाणपत्र (Duplicate / Triplicate Certificate)	१. विहित नमुन्यातील अर्ज (R-४३A) २. प्रथम सत्रापासून अंतिम सत्रापर्यंतच्या उत्तीर्ण गुणपत्रिकेच्या स्वयंसाक्षात्कृत छायांकित प्रत / संस्थेने साक्षात्कृत केलेली निकाल पत्राच्या प्रती ३. पोलीस तक्रारीची नोंद ४. विहित शुल्क रु. ४००/- (DD/Online/cash) ५. स्वयंसाक्षात्कृत घोषणापत्र (Annexure A)	१. उपसचिव (तां) २. प्रणाली विश्लेषक कार्यासन क्रमांक - ४५ दूरध्वनी क्र. ०२२-६२५४२१५०	१५ दिवस	सचिव
३.	गुणपत्रिका पडताळणी (Mark sheet Verification)	गुणपत्रिकेची छायांकित प्रत व शुल्क रु. १५०/- प्रति गुणपत्रिका (DD/Cash) नियोक्ता किंवा एजन्सीचा विहित नमुन्यातील अर्ज (R ४३A) व पत्र	१. उपसचिव (तां) २. प्रणाली विश्लेषक कार्यासन क्रमांक - ४५ दूरध्वनी क्र. ०२२-६२५४२१४९	३० दिवस For Institute Bulk Verification २ months	सचिव

अ. क्र.	सेवांचा तपशिल	सेवा पुरविण्याकरीता आवश्यक कागदपत्रे	सेवा पुरविणारे अधिकारी / कर्मचारी यांचे पदनाम व कार्यासन क्रमांक	सेवा पुरविण्याची विहित मुदत	सेवा मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिका-याचे पदनाम
४.	प्रमाणपत्र पडताळणी (Certificate Verification)	प्रमाणपत्रिकेची छायांकित प्रत व शुल्क रु. २५०/- प्रति प्रमाणपत्र (DD/Cash) नियोक्ता किंवा एजन्सीचा विहित नमुन्यातील अर्ज (R ४३A) व पत्र	१. उपसचिव (तां) २. प्रणाली विश्लेषक कार्यासन क्रमांक - ४५ दूरध्वनी क्र. ०२२-६२५४२१४९	३० दिवस For Institute Bulk Verification २ months	सचिव
५.	गुणपत्रिका प्रमाणिकरण (Authentication of Mark sheet)	गुणपत्रिका (मूळ / छायांकित) रु. १००/- (एक प्रत) रु. ५०/- (पुढील प्रत्येक प्रतीसाठी) (DD/Cash) विहित नमुन्यातील अर्ज (R ४३A)	१. उपसचिव (तां) २. प्रणाली विश्लेषक कार्यासन क्रमांक - ४५ दूरध्वनी क्र. ०२२-६२५४२१३५	३० दिवस	सचिव
६.	प्रमाणपत्र प्रमाणिकरण (Authentication of certificate)	पदविका प्रमाणपत्र (मूळ / छायांकित) रु. २००/- (एक प्रत) रु. ५०/- (पुढील प्रत्येक प्रतीसाठी) (DD/Cash) विहित नमुन्यातील अर्ज (R ४३A)	१. उपसचिव (तां) २. प्रणाली विश्लेषक कार्यासन क्रमांक - ४५ दूरध्वनी क्र. ०२२-६२५४२१३५	३० दिवस	सचिव
७.	विद्यार्थ्यांची नोंदणी (Enrollment)	१. शैक्षणिक अर्हता गुणपत्रिका २. मान्यताप्राप्त गुणवत्ता यादी ३. पात्रता प्रमाणपत्र (लागू असल्यास)	१. उपसचिव (तां) २. सहा. सचिव (तां) कार्यासन क्रमांक - ४३ दूरध्वनी क्र. ०२२-६२५४२१८९ ०२२-६२५४२१८८	वेळोवेळी निर्गमित होणा-या परिपत्रका नुसार	सचिव
८.	विद्यार्थ्यांचे परीक्षा अर्ज	१. नोंदणी (Enrollment) क्रमांक २. Exemption Certificate (लागू असल्यास) ३. पात्रता प्रमाणपत्र (लागू असल्यास) ४. विहित परीक्षा शुल्क	१. उपसचिव (तां) २. सहा. सचिव (तां) कार्यासन क्रमांक - ४३ दूरध्वनी क्र. ०२२-६२५४२१८९ ०२२-६२५४२१८८	वेळोवेळी निर्गमित होणा-या परिपत्रका नुसार	सचिव

अ. क्र.	सेवांचा तपशिल	सेवा पुरविण्याकरीता आवश्यक कागदपत्रे	सेवा पुरविणारे अधिकारी / कर्मचारी यांचे पदनाम व कार्यासन क्रमांक	सेवा पुरविण्याची विहित मुदत	सेवा मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिका-याचे पदनाम
९.	परीक्षा निकालातील दुरुस्त्या — आरएचआर, एलएसपी / डब्ल्यूएफएलएस / डब्ल्यूएफएलवाय, इ. (RHR/LPS/WFLS/WFLY)	१. मागील परीक्षांची गुणपत्रिका २. Exemption Certificate (लागू असल्यास) ३. गुणपत्रिकेत नमूद नसलेल्या गुणांबाबत संस्थेकडून माहिती	१. उपसचिव (तां) २. सहा. सचिव (तां) कार्यासन क्रमांक - ४३ दूरध्वनी क्र. ०२२-६२५४२१८९	१५ दिवस	सचिव
१०.	नाव दुरुस्ती (Name Correction)	विद्यार्थ्यांच्या एस.एस.सी. च्या प्रमाणपत्राची साक्षांकित प्रत, सहसंचालक, तंत्रशिक्षण, विभागीय कार्यालयाने मंजूर केलेल्या प्रवेशित यादीची साक्षांकित केलेली छायांकित प्रत, विहित शुल्क रु. २००/- प्रत्येक गुणपत्रिकांनुसार रु. २००/- प्रमाणपत्र तसेच विद्यार्थ्यांने सर्व सत्र / वर्ष उत्तीर्ण होऊन पदविका प्रमाणपत्र प्राप्त केले असल्यास संबंधित संस्थेस रु. १,०००/- अतिरिक्त दंड भरावा लागेल आणि ज्या गुणपत्रिका व प्रमाणपत्रावर नावात दुरुस्ती करावयाची असेल ते सर्व मुळ गुणपत्रिका व प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक आहे.	१. उपसचिव (तां) २. सहा. सचिव (तां) कार्यासन क्रमांक - ४३ दूरध्वनी क्र. ०२२-६२५४२१८९	१५ दिवस	सचिव

अभ्यासक्रम विभाग :-

अ. क्र.	सेवांचा तपशील	सेवा पुरविण्याकरीता आवश्यक कागदपत्रे	सेवा पुरविणारे अधिकारी / कर्मचारी यांचे पदनाम व कार्यासन क्रमांक	सेवा पुरविण्याची विहित मुदत	सेवा मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिकाऱ्यांचे पदनाम
१.	समकक्षता प्रमाणपत्र प्रदान करणे अ) १०+२ समकक्षता प्रमाणपत्र ब) बाह्यराज्य पदविका समकक्ष प्रमाणपत्र	खालील मुळ व साक्षांकित छायाप्रती - १. प्रथम ते अंतिम सत्र/वर्षाच्या गुणपत्रिका २. प्रोव्हीजनल / अंतिम पदविका प्रमाणपत्र ३. संस्था सोडल्याचा दाखला ४. संबंधित मंडळाचे मायग्रेसन सर्टिफिकेट ५. प्रवेशित वर्षाकरीताचे AICTE चे EOA. ६. संबंधित राज्याचे समकक्षता प्रमाणपत्र	१. उपसचिव (तां) २. सहा. सचिव (तां) कार्यासन क्रमांक - ५३ दूरध्वनी क्र.०२२-६२५४२१६५	३० दिवस (सर्व कागदपत्रांची पूर्तता केल्यानंतर व मंडळाकडून शहानिशा झाल्यानंतर)	सचिव
२.	Transcript प्रदान करणे	खालील मुळ व साक्षांकित छायाप्रती - १. प्रथम ते अंतिम सत्र / वर्षाच्या उत्तीर्ण गुणपत्रिका २. प्रोव्हीजनल / अंतिम पदविका प्रमाणपत्र ३. संस्था सोडल्याचा दाखला	१. उपसचिव (तां) २. सहा. सचिव (तां) कार्यासन क्रमांक - ५३ दूरध्वनी क्र.०२२-६२५४२१५२	२१ दिवस	सचिव
३.	मायग्रेसन प्रमाणपत्र (Migration Certificate)	खालील मुळ व साक्षांकित छायाप्रती १. अंतिम सत्र/वर्षाची गुणपत्रिका २. अंतिम पदविका प्रमाणपत्र ३. संस्था सोडल्याचा दाखला	१. उपसचिव (तां) २. सहा. सचिव (तां) कार्यासन क्रमांक - ५३ दूरध्वनी क्र.०२२-६२५४२१५२	२१ दिवस	सचिव

अ. क्र.	सेवांचा तपशील	सेवा पुरविण्याकरीता आवश्यक कागदपत्रे	सेवा पुरविणारे अधिकारी / कर्मचारी यांचे पदनाम व कार्यासन क्रमांक	सेवा पुरविण्याची विहित मुदत	सेवा मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिकाऱ्यांचे पदनाम
४	मंडळाशी संलग्नित विनाअनुदानित संस्थांतील शिक्षकीय पदांना मान्यता देणे	ऑनलाईन पध्दतीने	१. उपसचिव (तां) २. प्रणाली विश्लेषक कार्यासन क्रमांक - ५३ दूरध्वनी क्र. ०२२-६२५४२१५४	३ महिने (संस्था व वि.का. मार्फत प्रक्रिया झाल्यानंतर)	सचिव
५.	मंडळाशी संलग्नित संस्थांचे अवेक्षण (Academic Monitoring)	ऑनलाईन पध्दतीने	१. उपसचिव (तां) २. सहा. सचिव (तां.) कार्यासन क्रमांक - ५४ दूरध्वनी क्र. ०२२-६२५४२१६३	शैक्षणिक वेळापत्रका नुसार	सचिव
६.	AICTE मान्यता प्राप्त संस्थेस ना-हरकत प्रमाणपत्र, १. प्रवेशक्षमतेत घट २. संस्था स्थानांतरण ३. संस्थेच्या नावात / पत्त्यात बदल ४. अभ्यासक्रम बंद	१. नोंदणीकृत हमीपत्र रु. १००/-च्या स्टॅम्पपेपरवर २. संस्थेचा/व्यवस्थापन ठराव/मान्यतेचे पत्र ३. AICTE नमुनापत्र प्राचार्यांच्या स्वाक्षरीसह.	१. उपसचिव (तां) २. सहा. सचिव (तां.) कार्यासन क्रमांक - ५४ दूरध्वनी क्र. ०२२-६२५४२१६३	७ दिवस	सचिव

एमएससीआयटी विभाग :-

अ. क्र.	सेवांचा तपशील	सेवा पुरविण्याकरीता आवश्यक कागदपत्रे	सेवा पुरविणारे अधिकारी / कर्मचारी यांचे नाव व पद	सेवा पुरविण्याची विहित मुदत	सेवा मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिकाऱ्यांचे पदनाम
१.	दुय्यम / ट्रिपलीकेट प्रमाणपत्र (Duplicate / Triplicate Certificate)	१. प्रमाणपत्राची स्वयंसाक्षांकित छायांकित प्रत २. स्वयं घोषणापत्र (प्रपत्र अ) ३. विहित शुल्क धनादेश रु.२००/- ४. स्वयंसाक्षांकित घोषणापत्र (प्रपत्र ब)	१. उपसचिव (तां) २. प्रणाली विश्लेषक कार्यासन क्रमांक ७० दूरध्वनी क्र. ०२२-६२५४२१७१	१५ दिवस	सचिव
२.	नाव दुरुस्ती	१. प्रमाणपत्राची मूळ प्रत २. साक्षांकित छाया ओळखपत्र ३. एसएससी/एचएससी/आठवी इयत्ता /चौथी इयत्ताची साक्षांकित गुणपत्रिका / प्रमाणपत्र ४. विहित शुल्क धनादेश रु.६००/-	१. उपसचिव (तां) २. प्रणाली विश्लेषक कार्यासन क्रमांक ७० दूरध्वनी क्र. ०२२-६२५४२१७१	१५ दिवस	सचिव

मंडळातील संबंधित विभागातील जनमाहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी याबाबतची माहिती खालीलप्रमाणे आहे :-

अ.क्र.	विभाग	अधिकाऱ्याचे नांव व पद	पद
१.	अभ्यासक्रम विभाग	श्रीम. मृ. उ. कोकाटे, उपसचिव (तां.)	अपिलीय अधिकारी
		श्रीम. पु. शि. चामे, सहाय्यक सचिव (तां.)	जन माहिती अधिकारी
२.	परीक्षा विभाग/निकाल विभाग	डॉ. चं. डि. कापसे, उपसचिव (तां.)	अपिलीय अधिकारी
		श्री. सा. पा. पाटील, सहाय्यक सचिव (तां.)	जन माहिती अधिकारी
३.	आस्थापना विभाग	श्री. प्र. उ. वायसे, उपसचिव (तां.)	अपिलीय अधिकारी
		श्रीम.नि. श. ननावरे, सहाय्यक सचिव (अतां.)	जन माहिती अधिकारी
४.	लेखा विभाग	श्री. प्र. उ. वायसे, उपसचिव (तां.)	अपिलीय अधिकारी
		श्रीम. वि. वि. सावंत, लेखा अधिकारी	जन माहिती अधिकारी
५.	भांडार विभाग	श्री. प्र. उ. वायसे, उपसचिव (तां.)	अपिलीय अधिकारी
		श्रीम. सा. भ. भोसले, सहाय्यक सचिव (तां.)	जन माहिती अधिकारी
६.	एम.एस.सी.आय.टी. विभाग	डॉ. चं. डि. कापसे, उपसचिव (तां.)	अपिलीय अधिकारी
		श्री. नि. म. खडसे, प्रणाली विश्लेषक	जन माहिती अधिकारी
७.	आय.टी. विभाग	श्रीम. मृ. उ. कोकाटे, उपसचिव (तां.)	अपिलीय अधिकारी
		श्री. नि. म. खडसे, प्रणाली विश्लेषक	जन माहिती अधिकारी

**महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियम २०१५ अध्यादेशांतर्गत अधिसूचित करण्यात आलेल्या
मंडळामार्फत पुरविण्यात येणा-या सेवा**

महाराष्ट्र राज्यातील पात्र व्यक्तींना पारदर्शक, कार्यक्षम व समयोचित लोकसेवा देण्याकरिता महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियम २०१५ अध्यादेशांतर्गत अधिसूचित करण्यात आलेल्या मंडळामार्फत पुरविण्यात येणा-या लोकसेवा, कालमर्यादा, पदनिर्देशित अधिकारी, प्रथम अपील प्राधिकारी आणि द्वितीय अपील अधिकारी खालीलप्रमाणे आहेत. सदरहू कायद्यांतर्गत मंडळास अधिसूचित केलेल्या उपरोक्त सेवा मेसर्स महाऑनलाईन यांच्याशी समन्वय साधून ऑनलाईन पध्दतीने राबविण्यात येत आहेत.

अ. क्र.	लोकसेवेचा तपशील	लोकसेवा पुरविण्यासाठी विहित केलेली कालमर्यादा	पदनिर्देशित अधिका-याचे पदनाम व ईमेल	प्रथम अपिल अधिका-याचे पदनाम व ईमेल	द्वितीय अपिल अधिका-याचे पदनाम व ईमेल
१	२	३	४	५	६
१.	दुय्यम गुणपत्रिका / प्रमाणपत्र Duplicate Marksheet / Certificate	१५ दिवस	प्रणाली विश्लेषक (निकाल विभाग) E-mail - umhire@msbte.com	उपसचिव (तां), (निकाल विभाग) E-mail - cdkapse@msbte.com	सचिव, E-mail - secretary@msbte.com
२.	ट्रान्सक्रिप्ट Transcript	२१ दिवस	सहा.सचिव (तां) (अभ्यासक्रम विभाग) E-mail - kykale@msbte.com	उपसचिव (तां), (अभ्यासक्रम विभाग) E-mail - mukokate@msbte.com	सचिव, E-mail - secretary@msbte.com
३.	मायग्रेशन प्रमाणपत्र Migration Certificate	२१ दिवस	सहा.सचिव (तां) (अभ्यासक्रम विभाग) E-mail - kykale@msbte.com	उपसचिव (तां), (अभ्यासक्रम विभाग) E-mail - mukokate@msbte.com	सचिव, E-mail - secretary@msbte.com